

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת וישלח

תשע"ט

עיה"ק צפת

- א -

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אֲרֻצָּה שְׁעֵיר שְׂדֵה אֲדוֹם. וַיִּצְוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לְעֵשָׂו
כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גִּרְתִּי וְאַחֲרַי עַד עֵתָהּ (בראשית לב, ד-ה). יש לדקדק כמה דקדוקים בפרשה זו.

א. יש להבין כפל הלשון אל עשו אחיו, דהרי ידוע שעשו הוא אחיו של יעקב, והיה לכתוב לומר רק "אל עשו" או רק "אל אחיו".

ב. בהמשך הפרשה התפלל יעקב (להלן פסוק יב) ואמר: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אֲתוֹ פֶּן יָבֹוא וְהַפְּנִי אִם עַל בָּנִים. וגם בפסוק זה צריך ביאור כפל הלשון אל אחי אל עשו, וגם צ"ב למה כאן הקדים אחי לעשו, דלא כדלעיל שאמר אל עשו אחיו, הקדים עשו לאחיו.

ג. עוד צ"ב דברי רש"י שפירש: "עם לבן גרתי וכו', ד"א גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים". ויש להבין מה המטרה בשליחות זו לומר דברים אלו לעשו, הא יעקב אבינו פחד מעשו "פן יבא והכני אם על בנים", ומה יועיל לצורך המלחמה אומרו תרי"ג מצות שמרתי, וכי אם ישמע עשו שיעקב אבינו ע"ה שמר את התרי"ג מצות לא יצא כנגדו למלחמה.

ד. עוד יש להבין שאחר שחזרו המלאכים ואמרו ליעקב שעשו הולך לקראתו וארבע מאות איש עמו, נאמר (להלן פסוק ח): וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחֲנוֹת. ויש להבין מדוע יעקב כל כך פחד, הא איתא במדרש (בראשית רבה עה, י): "ויקרא שם המקום ההוא מחנים (בראשית לב, ב), שתי מחנות למה, מלמד שנתנו לו ליעקב ארבעת אלפים רבוא מלאכי השרת ונדמו לחיילות של מלך, מהן לובשי ברזל ומהן רוכבי סוסים ומהן יושבי קרנות, פגע (-עשו) בלובשי ברזל אמר להם משל מי אתם אמרו לו של יעקב, פגע ברוכבי סוסים אמר להם משל מי אתם אמרו לו של יעקב, פגע ביושבי קרנות אמר להם משל מי אתם אמרו לו של יעקב, שנאמר (להלן לג, ח) מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי". הרי שהיו לו ארבעת אלפיים חיילים ומדוע פחד מארבע מאות איש של עשו.

וביותר יש לתמוה על פחדו מעשו, שהרי הקב"ה אמר לו שישמור עליו, כנאמר בפרשה הקודמת (לעיל לא, ג): וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אָרְצְךָ אֲבוֹתֶיךָ וְלְמוֹלַדְתְּךָ וְאָהֳרָה עִמָּךְ, וא"כ מדוע יעקב חשש מעשו.

ה. נאמר עוד בהמשך הדברים (להלן פסוק ט): וַיֹּאמֶר אִם יָבֹוא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִפְּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפָלִיטָה. ופירש רש"י: "והיה המחנה הנשאר לפליטה - על כרחו כי אלחם עמו". ויש להבין מדוע היה בטחונו של יעקב חזק שאם יחלק לשני מחנות ינצל עכ"פ המחנה השני, הא כמו שינצח עשו את המחנה הראשון כמו כן יש בכחו לנצח את המחנה השני.

ו. עוד כתב שם רש"י: "התקין עצמו לשלשה דברים לדורון לתפלה ולמלחמה, לדורון ותעבור המנחה על פניו, לתפלה אלהי אבי אברהם, למלחמה והיה המחנה הנשאר לפליטה". ויש להבין הענין מדוע הוצרך להתקין עצמו לג' דברים אלו דורון תפלה ומלחמה.

ז. עוד צ"ב הנאמר בהמשך הפרשה (להלן לג, ד): וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקָרְאָתוֹ וַיַּחְבְּקֶהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ. ופירש רש"י: "וישקהו - נקוד עליו. ויש חולקין בדבר הזה בבירייתא דספרי, יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו. אר"ש בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו". וצריך ביאור אין נהפך לבו של עשו ברגע אחד, שמקודם לכן רצה להורגו, וברגע כמימריה נכמרו רחמיו ונשקו בכל לבו.

- ב -

והנראה לומר בביאור הדברים, דהנה הלכה היא שעשו שונא ליעקב, ומצינו במשך הדורות בהיסטוריה של עם ישראל שהיו שני אופנים איך שניסו הגוים לכלות את בני ישראל ה' ישמור ויציל. אופן אחד הוא שעשו פוגרומים ופרעות, כמו שחקוק בדברי ימי יהדות אירופה, ועל כולנה השואה שעמד היטלר ימח שמו וזכרו ורצה לכלות את בני ישראל ה' ישמור ויציל. ואמנם הצליח לכלות כשש מליוני יהודים הי"ד, אך זממו לא עלתה בידו.

והאופן השני הוא על ידי קירוב, שאומות העולם קירבו את בני ישראל שהיו תחת מלכותם, ועל ידי זה עזבו מעט מעט את שמירת המצוות, והתבוללו יהודים ונישאו נישואי תערובת עם גויי הארצות, ובדרך זו אבדו מעט ישראל הרבה יותר נפשות ממה שאבדו על ידי שנאת הגוים הגלויה.

וכן היה בגרמניה ששם היה ליהודים שוויון זכויות והיו הרבה יהודים שנשאו תפקידים בכירים בשלטון, והרבה יהודים התבוללו, עד כדי שהיה להם למורה דרך הפתגם שהמציאו הָיָה יהודי באהליך ואדם בצאתך.

וכל מי שיש לו דעת יתבונן ויראה דבר פלא, שהרי גרמניה היתה הארץ הכי דמוקרטית באירופה, ועם כל זאת דוקא הם אלו שעשו את השואה ונלחמו ביהודים עד לכלה הי"ו. ואמנם יציאתם למלחמה נגד המדינות האחרות הוא דבר שעוד אפשר להבינו, יען כי הפסידו במלחמת העולם הראשונה, על כן רצו להשיב לעצמם את כבודם ומעמדם. אך שנאתם ליהודים הוא דבר שאין לו שום הסבר, אלא שיד ה' עשתה זאת, שדוקא במקום שהיהודים התקרבו כל כך לגוים, שמה גברה שנאת הגוים לבני ישראל בצורה כל כך איומה.

וכמו שכתב החתם סופר (דרשות חתם סופר שבת שובה תקנ"ח. וראה עוד בדרוש לז' אב תקס"ט, ובשו"ת ח"ו סימן פו ד"ה עמוד): "והנה מנהג שבעולם אם ישתווה לחבירו פסקה הקנאה, כך חושבים ישראל להשתוות לאומות העולם וכו', והקב"ה לא כן אומר, אלא כל מה שאתם משתווים להם תהיה הקנאה יותר גדולה". והיינו שיש יהודים שמדמים עצמם לגוים בתקוה שעל ידי זה ימצאו חן בעיני הגוים והגוים לא ישנאו אותם, אך המציאות היא שאין זה כך אלא להיפך, שדוקא במקום שמתקרבים יהודים לגוים להיות כמותם נעשה שם שנאת הגוים לישראל באופן נורא.

נחזור לענינינו, שעשו שיצא למלחמה נגד יעקב אבינו ע"ה יצא לנגדו בשני סוגי מלחמה אלו, גם במלחמה גלויה וגם באופן של קירוב. ומטעם זה נכפל בפרשה "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו", הזכיר הכתוב גם עשו וגם אחיו, כי בא להלחם עמו בשני בחינות אלו, גם בבחינת "עשו" הרשע במלחמה כפשוטו, וגם בבחינת "אחיו", שרצה לקרבו אליו ועל ידי זה לכלותו.

ויעקב אבינו ע"ה התכונן למלחמה בשני בחינות אלו, ולכן התפלל "הצילני נא מיד אחי מיד עשו" וגו', כלומר שביקש שהקב"ה יציל אותו מב' סוגי המלחה, גם מסוג המלחמה של "אחי" שהוא על ידי קירוב, וגם מסוג המלחמה של "עשו" שהוא מלחמה כפשוטו.

ולכן בתפילתו הקדים "אחי" ל"עשו", כי מלחמה זו שעל ידי קירוב לגוים היא יותר קשה ויותר מסוכנת, כמו שרואים בפועל שיותר יהודים נפלו חללים בסוג מלחמה זו יותר מאשר במלחמות רגילות. ומטרתו של יעקב אבינו היה לפעול לא רק לעצמו אלא גם לדורות שיחזיקו בני ישראל מעמד בשני סוגי מלחמות אלו.

ומטעם זה שלח יעקב לעשו "עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים", כלומר דאם אתה חושב לנצח אותו על ידי שתקרב אותי ועל ידי זה אתרפה בקיום המצוות, הרי אני אומר לך שעם לבן גרתי, וגם הוא רצה לעקור את הכל, והיינו גרים יחד, ויכל להיות שתהיה בינינו קרבה, ועם כל זה החזקתי מעמד ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים.

ומטעם זה מובן ג"כ שיעקב אבינו מאוד פחד, אע"פ שהיו לו ארבעת אלפים חיילים, ואף על פי שהיה לו הבטחה מהשי"ת שישמרנו, כי פחדו העיקרי לא היה ממלחמה רגילה, אלא חשש מקירוב של עשו, ולמלחמה זו לא יעזרו חיילים. וגם ההבטחה של הקב"ה לא היתה אלא באם יעקב אבינו ישמור את התורה, אבל אם יתקרב לעשו וילמד ממנו ויתרפה בקיום המצוות, על זה לא היתה ההבטחה מאת השי"ת שישמור אותו.

ועל כן התפלל יעקב אבינו ע"ה וביקש שהקב"ה יעזור לו לעמוד בנסיון ההתקרבות שאחיו עשו רוצה לעשות עמו, והרי הקב"ה הבטיח לו שיחזור בשלום לבית אביו ולארצו, וא"כ מבקש שהקב"ה יעזור לו בנסיון הזה, כדברי הגמ' סוכה (נב.): "ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", ולולא עזרת הקב"ה הוא לא יכול לעמוד בנסיון הזה. ויעקב אבינו ע"ה שבעצמו היה עפר ואפר, וחשש שלא יעמוד בנסיונות, ובפרט בתו, כמו שקרה אחר כך עם דינה ואכמ"ל, על כן וירע ויצר לו כל כך, והתפלל לעזרת השי"ת, שידע שבלי עזרת השי"ת וסיועו אין לו ולב"ב הכוחות לעמוד בכל הנסיונות הי"ו.

ובאמת פעל יעקב אבינו ע"ה לא רק לעצמו, אלא בכל דור ודור יסייע הקב"ה ויעזור שנוכל להבדל הגוים השמים עצמם כאחינו. אבל סיוע זה שייך רק אם באמת יש לנו רצון פנימי להבדל מהם, וכמו שאומרים בהבדלה"המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים".

ומטעם זה חילק יעקב אבינו ע"ה את משפחתו לשני מחנות, שבאופן זה של קירוב מצד עשו, אף אם עשו יוכל ח"ו למחנה האחת, מ"מ ישאר המחנה השני לפליטה, שהם לא יתקרבו לעשו וממילא ינצלו. ובאמת רואים את זה בחוש, שעם כל הגלויות וההתבוללות בני ישראל בין העמים, עכ"פ נשארו מבני ישראל לפליטה.

ולכן התקין יעקב את עצמו לשלשה דברים, דורון תפלה ומלחמה. מלחמה הוא כפשוטו, שאם עשו יבוא להלחם נגדו יעמוד כנגדו וישיב לו מלחמה. דורון הוא לפייסו כמו שנהגו בני ישראל במשך כל הדורות שאם היתה איזה גזירה על ידי המלכות היו מנסים לפייסם על ידי דורון. וכל זה שייך רק לגבי מלחמה רגילה, אך לגבי מלחמה הנעשית על ידי קירוב, העצה היחידה לזה היא רק תפלה, ולכן התקין יעקב אבינו ע"ה את עצמו גם לתפלה. ותפילתו הועילה לדורות להכלל והפרט לעמוד בנשיקות אומות העולם.

וזה הביאור במה שעשו נפל על צאורו של יעקב וישקהו, דבאמת רצה עשו גם לנשוך אותו וגם לנשק אותו, כמובא במדרש שני דעות אלו, כי רצה להלחם כנגדו בשני אופנים אלו, גם באופן של מלחמה כפשוטו, ולכן רצה לנשוך אותו, וגם באופן של קירוב, ולכן רצה לנשקו.

ואכן אנו רואים בהמשך הפרשה שעשו אמר ליעקב (להלן לג, יב) **נְסַעָה וְנִלְכָּה וְאִלְכָּה לְנִגְדְךָ**, ואמר עוד (שם פסוק טו) **אֲצִיגָה נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אֵתִי**, והיינו מפאת שרצה שיהיה ליעקב קרבה אליו, ועי"ז יוכל ח"ו לכלותו, אך יעקב השתמט ממנו בתירוצים שונים, ואמר לו (שם פסוק יד) **אֲדַנִּי יָדַע כִּי הַיְלָדִים רַפִּים וְהַצֶּאֱן וְהַבְּקָר עֲלֵי וְגו'**, כי פחד מאוד והיצר לו מהתקרבות זו.

השי"ת יעזור ויציל את עם ישראל מהתבוללות בגוים ונזכה לגאולה שלימה בביאת גואל צדק בב"א.

לקבלת הגיליון מידי יום רביעי שילחו מייל ל- m0732951213@gmail.com